TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. liepos 7 d.*

Byloje C-310/10

dėl *Curtea de Apel Bacău* (Rumunija) 2010 m. birželio 14 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. birželio 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești

prieš

Ştefan Agafiței,

Raluca Apetroaei,

Marcel Bărbieru,

Sorin Budeanu,

* Proceso kalba: rumunų.

Luminița Chiagă,

Mihaela Crăciun,

Sorin-Vasile Curpăn,

Mihaela Dabija,

Mia-Cristina Damian,

Sorina Danalache,

Oana-Alina Dogaru,

Geanina Dorneanu,

Adina-Cătălina Galavan,

Gabriel Grancea,

Mădălina Radu (Hobjilă),

Nicolae Cătălin Iacobuț,

Roxana Lăcătușu,

Sergiu Lupașcu,

Smaranda Maftei,

Silvia Mărmureanu,

Maria Oborocianu,

Simona Panfil,

Oana-Georgeta Pânzaru,

Laurențiu Păduraru,

Elena Pîrjol-Năstase,

Ioana Pocovnicu,

Alina Pușcașu,

Cezar Ștefănescu,

Roxana Ștefănescu,

Ciprian Țimiraș,

Cristina Vintilă

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai K. Schiemann (pranešėjas), L. Bay Larsen, A. Prechal ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas Y. Bot,
posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. balandžio 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Rumunijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos A. Popescu ir V. Angelescu, vėliau – R. H. Radu ir R.-I. Munteanu,

— Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan, padedamo *SC* A. Collins ir *BL* N. Travers,

— Europos Komisijos, atstovaujamos J. Enegren ir L. Bouyon,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvos 2000/43/EB, įgyvendinančios vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (OL L 180, p. 22; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 20 sk., 1 t., p. 23), 15 straipsnio ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 17 straipsnio išaiškinimo, taip pat dėl pasekmių, galinčių

kilti dėl Sąjungos teisės viršenybės tuo atveju, jei egzistuotų prieštaravimas tarp minėtų nuostatų ir nacionalinės teisės normų ar *Curtea Constituțională* (Konstitucinis Teismas) sprendimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

2 Direktyvos 2000/43 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas – sukurti kovos su diskriminacija dėl rasės ar etninės priklausomybės sistemą siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

3 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje vienodo požiūrio principas reiškia, kad nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos dėl rasės ar etninės priklausomybės.“

4 Direktyvos 2000/78 1 straipsnyje įtvirtinta:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą.“

5 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.“

6 Direktyvų 2000/43 ir 2000/78 3 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalies c punkte numatyta, kad, neviršijant Bendrijai suteiktų įgaliojimų, šios direktyvos, kiek tai susiję su įdarbinimu ir darbo sąlygomis, įskaitant atleidimą iš darbo ir atlyginimą, taikomos visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas.

7 Direktyvos 2000/43 14 straipsnio a punkte ir Direktyvos 2000/78 16 straipsnio a punkte nustatyta, kad valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų panaikinti visi įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie prieštarauja vienodo požiūrio principui.

8 Direktyvos 2000/43 15 straipsnyje skelbiama:

„Valstybės narės nustato taisykles sankcijoms, taikytinoms už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus ir imasi visų priemonių, būtinų jų taikymui užtikrinti. Sankcijos, kurias gali sudaryti kompensacijos sumokėjimas nukentėjusiajam, turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. <...>“

9 Pagal Direktyvos 2000/78 17 straipsnį:

„Valstybės narės nustato taisykles sankcijoms, taikytinoms už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus ir imasi visų priemonių, būtinų jų taikymui užtikrinti. Sankcijos, kurias gali sudaryti kompensacijos sumokėjimas nukentėjusiajam, turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios."

Nacionalinės teisės aktai

10 Vyriausybės įstatyminiu dekretu Nr. 137/2000 dėl bet kokios formos diskriminacijos prevencijos ir sankcijų už tokią diskriminaciją taikymo (*Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 431, 2000 m. rugsėjo 2 d.) užtikrinamas direktyvų 2000/43 ir 2000/78 perkėlimas į vidaus teisę.

11 Pagal Įstatyminio dekreto Nr. 137/2000 1 straipsnio 2 dalies e punkto i papunktį:

„Vienodo požiūrio į piliečius principas ir privilegijų bei diskriminacijos nebuvimo principas užtikrinami, be kita ko, įgyvendinant šias teises:

<...>

e) ekonomines, socialines ir kultūrines teises, ypač:

i) teisę į darbą, laisvą profesijos pasirinkimą, teisingas ir tinkamas darbo sąlygas, apsaugą nuo bedarbystės, darbo užmokesčio už tą patį darbą lygybę, teisingą ir tinkamą darbo užmokestį“.

12 Minėto įstatyminio dekreto 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šiame įstatyminiame dekrete diskriminacija – bet koks daromas skirtumas, atskyrimas, apribojimų ar privilegijų taikymas dėl rasės, pilietybės, etninės priklausomybės, kalbos, religijos, socialinės klasės, įsitikinimų, lyties, seksualinės orientacijos, amžiaus, negalios, chroninės neužkrečiamos ligos, užsikrėtimo ŽIV, priklausymo asmenų, esančių mažiau palankioje padėtyje, grupei, taip pat dėl bet kokio kito pagrindo, kuriuo siekiama riboti žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių ar įstatymų pripažintų teisių politinėje, ekonominėje, socialinėje, kultūrinėje ar bet kurioje kitoje viešo gyvenimo srityje pripažinimą ar naudojimąsi jomis lygiomis sąlygomis arba kuriuo jis ribojamas.“

13 Įstatyminio dekreto Nr. 137/2000 27 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Asmuo, kuris mano, kad patyrė žalą dėl diskriminacijos, gali pagal bendrąją teisę teismo prašyti atlyginti žalą ir grąžinti iki diskriminacijos buvusią padėtį arba panaikinti dėl diskriminacijos susidariusią padėtį. <...>“

14 2008 m. liepos 3 d. sprendimais Nr. 818–820, 2008 m. gruodžio 4 d. Sprendimu Nr. 1325 ir 2010 m. vasario 25 d. Sprendimu Nr. 146 *Curtea Constituțională* paskelbė, kad įvairios Įstatyminio dekreto Nr. 137/2000 nuostatos, įskaitant jo 27 straipsnį,

turi būti pripažįstamos prieštaraujančiomis Konstitucijai, nes iš jų matyti, jog teismai turi kompetenciją panaikinti, kaip jie mano, diskriminacinius įstatymo galią turinčius norminius teisės aktus ar jų netaikyti ir juos pakeisti teismų nustatytomis normomis arba kituose norminiuose teisės aktuose įtvirtintomis nuostatomis.

15 Pagal Nepaprastojo vyriausybės įstatyminio dekreto (*Ordonanța de Urgență a Guvernului*) Nr. 27/2006, iš dalies pakeisto ir papildyto Įstatymu Nr. 45/2007 (toliau – OUG Nr. 27/2006), 11 straipsnio 1 dalį ir 1 priedo A skirsnio 6–13 punktus Nacionalinio kovos su korupcija direktorato (*Direcția Națională Anticorupție*, toliau – DNA) ir Kovos su organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu direktorato (*Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism*, toliau – DIICOT) prokurorams mokamas toks pats darbo užmokestis kaip prokurorams prie *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas).

16 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paaiškinimų matyti, jog tam, kad suinteresuotasis asmuo galėtų dirbti prokuroru *Înalta Curte de Casație și Justiție* ir gauti už šias pareigas numatytą darbo užmokestį, jis privalo tenkinti aštuonerių metų darbo stažo teismuose sąlygą, nors toks reikalavimas DNA ir DIICOT prokurorų pareigų atveju nekeliamas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 Ieškovai, teismo pareigūnai, pateikė pirmosios instancijos teismui *Tribunalul Bacău* ieškinį, nukreiptą prieš, be kita ko, šį teismą, *Curtea de Apel Bacău* ir *Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești*, reikalaudami atlyginti žalą, kurią jie mano patyrę dėl diskriminacinio požiūrio į juos darbo užmokesčio srityje dėl DNA ir DIICOT prokurorams suteikto statuso, susijusio su darbo užmokesčiu.

18 2008 m. balandžio 4 d. sprendime *Tribunalul Bacău* pripažino, kad šie ieškovai patyrė diskriminaciją dėl socialinės profesinės kategorijos ir darbo vietos, o šie kriterijai atitiko Įstatyminio dekreto Nr. 137/2000 2 straipsnio 1 dalyje nurodytą „socialinę kategoriją“, ir kad šiuo atveju pažeistas Darbo kodekso (*codul muncii*) 6 straipsnio 2 dalyje numatytas principas, kad už tą patį darbą turi būti mokamas toks pats darbo užmokestis.

19 Todėl *Tribunalul Bacău* patenkino jam pateiktą ieškinį ir, remdamasis Įstatyminio dekreto Nr. 137/2000 27 straipsnio 1 dalimi, nurodė atsakovams išmokėti minėtiems ieškovams darbo užmokestį, prilygstantį skirtumui tarp pastarųjų gauto atlyginimo ir DNA ir DIICOT prokurorams OUG Nr. 27/2006 numatyto atlyginimo, skaičiuojant nuo šio akto įsigaliojimo dienos.

20 *Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești*, grįsdama apeliacinį skundą, kurį dėl minėto sprendimo ji pateikė *Curtea de apel Bacău*, be kita ko, tvirtina, kad *Tribunalul Bacău* viršijo savo jurisdikciją prisiskirdamas teisėkūros įgaliojimus ir taip pažeidė minėtus *Curtea Constituțională* sprendimus Nr.818–820, Nr. 1325 ir Nr. 146.

21 Šiomis aplinkybėmis *Curtea de Apel Bacău* nusprendė sustabdyti apeliacinės bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos [2000/43] 15 straipsnį ir Direktyvos [2000/78] 17 straipsnį – abi direktyvos perkeltos į nacionalinę teisę iš naujo paskelbtu ir iš dalies pakeistu [Įstatyminiu dekretu Nr. 137/2000] – pažeidžia nacionalinės teisės normos ir Konstitucinio Teismo (*Curtea Constituțională*) sprendimas, kuriais nacionaliniams teismams draudžiama nustatyti, kaip jie mano, tinkamą turtinės ir (arba) moralinės žalos atlyginimą diskriminaciją patyrusiems apeliantams tais atvejais, kai žalos, kylančios dėl diskriminacijos, atlyginimas susijęs su įstatyme numatytomis teisėmis į darbo užmokestį ir suteikiamomis kitai socialinei profesinei kategorijai

nei ta, kuriai priklauso apeliantai (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 4 d. Konstitucinio Teismo sprendimą Nr. 1325 ir 2010 m. vasario 25 d. Sprendimą Nr. 146)?

2. Teigiamai atsakius į pirmąjį klausimą, ar nacionalinis teismas turi laukti, kol bus panaikintos arba pakeistos nacionalinės teisės nuostatos ir (arba) kol bus pakeista Konstitucinio Teismo praktika, tariamai prieštaraujančios [Sąjungos teisės] nuostatoms, ar vis dėlto nagrinėjamai bylai jis turi tiesiogiai ir nedelsdamas taikyti [Sąjungos teisės] normas, kaip jas galbūt išaiškino Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, ir netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos ar jokio Konstitucinio Teismo sprendimo, prieštaraujančių [Sąjungos teisės] nuostatoms?“

Dėl prejudicinių klausimų dalyko

22 Atsižvelgiant į prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktus paaiškinimus, prejudiciniais klausimais iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar užtikrinus Direktyvos 2000/43 15 straipsnio ir Direktyvos 2000/78 17 straipsnio įgyvendinimą vidaus teisėje tokia nuostata, kaip Įstatyminio dekreto Nr. 137/2000 27 straipsniu, šie 15 ir 17 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais neleidžiama *Curtea Constituțională* sprendimais drausti, jog pagal minėtą vidaus teisės nuostatą asmenims, patyrusiems su darbo užmokesčiu susijusią diskriminaciją dėl socialinės profesinės kategorijos ar darbo vietos, būtų suteikta teisė į žalos atlyginimą suteikiant įstatyme kitai socialinei profesinei kategorijai numatytas teises į darbo užmokestį. Darant prielaidą, kad šiuo atveju taip yra, minėtais klausimais siekiama išsiaiškinti, ar nacionalinis teismas privalo netaikyti tokios nagrinėjamos vidaus teisės nuostatos ar Konstitucinio teismo praktikos ir neturi šiuo atveju laukti, kol tokia nuostata bus pakeista taikant teisėkūros procedūrą ar kol ją iš naujo išaiškins Konstitucinis Teismas, kad būtų užtikrinta atitiktis Sąjungos teisei.

Dėl prejudicinių klausimų priimtinumo

23 Rumunijos vyriausybė ir Airija savo raštu pateiktose pastabose suabejojo prejudicinių klausimų priimtinumu motyvuodamos tuo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija nepatenka nei į direktyvų 2000/43 ir 2000/78, nei apskritai į Sąjungos teisės sritį.

24 Visų pirma dėl to reikia priminti, kad pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl Sutarčių bei Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo.

25 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė. Iš to išplaukia, kad tik nagrinėjantis bylą nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes turi įvertinti reikalingumą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (žr., be kita ko, 1990 m. spalio 18 d. Sprendimo *Dzodzi*, C-297/88 ir C-197/89, Rink. p. I-3763, 33 ir 34 punktus; 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Leur-Bloem*, C-28/95, Rink. p. I-4161, 24 punktą bei 2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Winner Wetten*, C-409/06, Rink. p. I-8015, 36 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

26 Todėl kai nacionalinio teismo pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo privalo priimti sprendimą (žr., be kita ko, minėtų sprendimų *Dzodzi* 35 punktą ir *Leur-Bloem* 25 punktą bei *Winner Wetten* 36 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

27 Tačiau Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad ypatingomis aplinkybėmis, siekdamas įvertinti, ar byla jam teisminga, Teisingumo Teismas turi išnagrinėti sąlygas, kuriomis nacionalinis teismas į jį kreipėsi (žr., be kita ko, 2006 m. liepos 11 d. Sprendimo *Chacón Navas*, C-13/05, Rink. p. I-6467, 33 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti prejudicinį sprendimą dėl nacionalinio

teismo pateikto klausimo, tik jeigu akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema yra hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ar teisinės aplinkybės, reikalingos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, minėtų sprendimų *Chacón Navas* 33 punktą bei *Winner Wetten* 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

28 Taigi iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad atsisakymas priimti prejudicinį sprendimą pagal nacionalinio teismo pateiktą prašymą gali, be kita ko, būti pagrįstas, jei akivaizdu, kad Sąjungos teisė negali būti nei tiesiogiai, nei netiesiogiai taikoma nagrinėjamos bylos aplinkybėms (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Leur-Bloem* 26 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

29 Nagrinėjamu atveju visų pirma reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nekelia Teisingumo Teismui klausimo, ar situacija, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, patenka į direktyvų 2000/43 ir 2000/78, būtent jų 15 ir 17 straipsnių, į kuriuos daroma nuoroda prejudiciniuose klausimuose, taikymo sritį.

30 Tačiau šiuo atžvilgiu reikia nurodyti, kaip tai padarė Rumunijos vyriausybė, Airija ir Europos Komisija, kad šiuo atveju taip nėra.

31 Iš tiesų Direktyvos 2000/78 1 straipsnyje pabrėžiama, kad ja siekiama nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus. Savo ruožtu Direktyvos 2000/43 tikslas, kaip matyti iš jos 1 straipsnio, yra sukurti kovos su diskriminacija dėl rasės ar etninės priklausomybės sistemą.

32 Vis dėlto iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama diskriminacija visiškai nesusijusi nė su vienu iš minėtose direktyvose nurodytų pagrindų, priešingai, ji patirta dėl socialinės profesinės kategorijos, kaip ji suprantama pagal nacionalinį įstatymą, kuriai priklauso suinteresuotieji asmenys, arba dėl jų darbo vietos.

33 Iš to matyti, kad situacijai, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, netaikomi atitinkamai direktyvose 2000/43 ir 2000/78 siekiant kovoti su tam tikrų rūšių diskriminacija įtvirtinti bendrieji pagrindai.

34 Iš tikrųjų, kaip matyti iš tų pačių direktyvų 2 straipsnio 1 dalies, jose įtvirtintas vienodo požiūrio principas taikomas jų 1 straipsnyje išsamiai išvardytų pagrindų atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *Coleman*, C-303/06, Rink. p. I-5603, 38 ir 46 punktus).

35 Be to, reikia priminti, kad EB 13 straipsnis, tapęs SESV 19 straipsniu, kuriame nustatoma tik Bendrijos kompetencija ir kuriuo remiantis buvo priimtos minėtos direktyvos, nenumato diskriminacijos dėl socialinės profesinės kategorijos ar darbo vietos, todėl šie EB 13 ar SESV 19 straipsniai net negali būti Tarybos priemonių, skirtų kovoti su tokia diskriminacija, teisinis pagrindas (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Chacón Navas* 55 punktą ir *Coleman* 46 punktą).

36 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad situacijai, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, netaikomos priemonės, priimtos remiantis EB 13 straipsniu ir direktyvomis 2000/43 bei 2000/78, todėl šių direktyvų atitinkamai 15 ir 17 straipsniai, į kuriuos daroma nuoroda prašyme priimti prejudicinį sprendimą, nesusiję su tokia situacija (žr. pagal analogiją 2009 m. kovo 17 d. Nutarties *Mariano*, C-217/08, 27 punktą).

37 Vis dėlto, kadangi *Curtea de Apel Bacău* tiek prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamojoje dalyje, tiek savo pirmajame prejudiciniame klausime pabrėžė, kad Įstatyminiu dekretu Nr. 137/2000 užtikrinamas direktyvų 2000/43 ir 2000/78 perkėlimas į vidaus teisę, reikia taip pat išsiaiškinti, ar Teisingumo Teismo pateikiamas minėtų 15 ir 17 straipsnių aiškinimas galėtų būti pateisinamas, kaip tai teigė Europos Komisija, tuo, jog šiuos straipsnius tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis leido taikyti nacionalinė teisė dėl joje esančios nuorodos į minėtus straipsnius.

38 Dėl to reikia priminti, kad Teisingumo Teismas ne kartą yra paskelbęs, kad turi jurisdikciją priimti sprendimą pagal prašymus priimti prejudicinį sprendimą, pateiktus dėl Sąjungos teisės nuostatų, tada, kai pagrindinėms bylos aplinkybėms ši teisė netaikoma ir dėl to jų atžvilgiu kompetentingos yra tik valstybės narės, tačiau kai nacionalinė teisė leido taikyti minėtas Sąjungos teisės nuostatas dėl joje esančios nuorodos į tokių nuostatų turinį (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Leur-Bloem* 25 ir 27 punktus ir jame nurodytą teismo praktiką bei 1998 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Schoonbroodt*, C-247/97, Rink. p. I-8095, 14 ir 15 punktus).

39 Teisingumo Teismas, be kita ko, šiuo klausimu pabrėžė, kad kai reglamentuodamas vien vidaus pobūdžio situacijas nacionalinės teisės aktų leidėjas priima tokius pačius sprendimus kaip ir priimti Europos Sąjungos teisėje, pavyzdžiui, kad išvengtų savo piliečių diskriminacijos ir galimo konkurencijos iškraipymo arba kad užtikrintų vienodą procedūrą panašių situacijų atveju, egzistuoja tam tikras interesas, siekiant išvengti aiškinimo skirtumų ateityje, Sąjungos teisės nuostatas ar sąvokas aiškinti vienodai, neatsižvelgiant į jų taikymo sąlygas (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Leur-Bloem*, 32 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką bei 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Giloy*, C-130/95, Rink. p. I-4291, 28 punktą).

40 Tačiau nagrinėjamu atveju taip nėra.

41 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kaip buvo priminta, kad Įstatyminiu dekretu Nr. 137/2000 visų pirma siekiama užtikrinti direktyvų 2000/43 ir 2000/78 perkėlimą į vidaus teisę ir kad šio dekreto 27 straipsniu, kuriame numatyta, jog už juo draudžiamą diskriminaciją kyla asmenų, kurie ją vykdė, atsakomybė, o diskriminaciją patyrę asmenys turi teisę į žalos atlyginimą, užtikrinamas Direktyvos 2000/43 15 straipsnio ir Direktyvos 2000/78 17 straipsnio įgyvendinimas. Tačiau iš to neišplaukia, kad šio 27 straipsnio aiškinimas turėtų, kai jis taikomas vien pagal nacionalinę teisę draudžiamai diskriminacijai, kuri nepatenka į minėtų direktyvų taikymo sritį, priklausyti nuo pastarųjų direktyvų nuostatų ar apskritai Sąjungos teisės nuostatų.

42 Iš tikrųjų visiškai neįrodyta, kad šiuo atveju egzistuoja tam tikras interesas išsaugoti vienodą Sąjungos teisės nuostatų ar sąvokų aiškinimą, neatsižvelgiant į jų taikymo sąlygas, ir dėl to Teisingumo Teismas neturėtų atsakyti į nacionalinio teismo jam pateiktus prejudicinius klausimus.

43 Visų pirma, sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepateikiama pakankamai tikslios informacijos, iš kurios būtų galima padaryti išvadą, kad, numatydamas vienodą žalos, padarytos pažeidus tiek direktyvose 2000/43 ir 2000/78, tiek vien nacionalinės teisės aktuose numatytas nediskriminavimo taisykles, atlyginimo tvarką, nacionalinės teisės aktų leidėjas šių pažeidimų atžvilgiu norėjo padaryti nuorodą į Sąjungos teisės nuostatų turinį arba priimti tokius pačius sprendimus kaip joje numatytieji.

44 Be to, reikia pažymėti, pirma, kad sankcijų sistema, kurią valstybės narės privalo nustatyti pagal Direktyvos 2000/43 15 straipsnį ir Direktyvos 2000/78 17 straipsnį, yra papildomos materialiosios šiose direktyvose nustatytos nediskriminavimo taisyklės, kurių veiksmingumą turi užtikrinti minėta sistema. Tačiau, kaip buvo pabrėžta šio

sprendimo 31–36 punktuose, šiose direktyvose nėra jokios nediskriminavimo taisyklės, kuri, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, būtų susijusi su profesine kategorija.

45 Antra, Direktyvos 2000/43 15 straipsnyje ir Direktyvos 2000/78 17 straipsnyje tik įtvirtinta valstybių narių pareiga nustatyti sankcijas, taikytinas už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus, nurodant, kad sankcijos, kurias gali sudaryti kompensacijos sumokėjimas nukentėjusiajam, turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomosios. Iš to išplaukia, kad įvairios konkrečios priemonės, kuriomis turi būti įgyvendintos atitinkamos Sąjungos teisės nuostatos, gali būti sunkiai įsivaizduojamos – kai jos turi būti taikomos į pastarųjų nuostatų taikymo sritį nepatenkančioms situacijoms – kaip numatančios nuorodą į tose pačiose nuostatose numatytas sąvokas arba kaip įtvirtinančios tokius pat sprendimus kaip numatytieji tose nuostatose, kurias reikia aiškinti vienodai, neatsižvelgiant į šių nuostatų taikymo aplinkybes.

46 Galiausiai reikia pabrėžti, kad šioje byloje prejudiciniais klausimais iš esmės nesiekiama išsiaiškinti Direktyvos 2000/43 15 straipsnio ir Direktyvos 2000/78 17 straipsnio turinio, bet prašoma paaiškinti, ar pagal Sąjungos teisės viršenybės principą draudžiama tokia nacionalinė konstitucinės teisės norma, kokią išaiškino atitinkamos valstybės narės Konstitucinis Teismas, pagal kurią tokiu atveju, kuris nepatenka į minėtų Sąjungos teisės nuostatų sritį, privaloma netaikyti vidaus normos, kuria, be kita ko, užtikrinamas šių Sąjungos teisės nuostatų perkėlimas, arba aiškinti tokią vidaus normą taip, kad prieštarautų šioms nuostatoms, jeigu šis atvejis patektų į jų taikymo sritį.

47 Taigi, nors būtinybė vienodai aiškinti Sąjungos teisės normas gali, kaip buvo priminta, pateisinti tai, kad Teisingumo Teismo jurisdikcija aiškinimo srityje apima ir tokių normų turinį, įskaitant tą atvejį, kai konkrečiai situacijai jos taikomos tik netiesiogiai dėl nacionalinės teisės normoje į jas padarytos nuorodos, tačiau taip samprotaujant

negalima, nepažeidžiant Sąjungos ir jos valstybių narių kompetencijos paskirstymo, suteikti minėtai Sąjungos teisės nuostatai viršenybės aukštesnio rango vidaus teisės normų, pagal kurias tokiu atveju privaloma netaikyti šios nacionalinės teisės normos arba jos išaiškinimo, atžvilgiu.

48 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad *Curtea de Apel Bacău* pateikti klausimai, kuriais nesiekiama išsiaiškinti, ar situacija, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 2000/43 15 straipsnio ir Direktyvos 2000/78 17 straipsnio taikymo sritį, bet preziumuojama, kad taip yra ir prašoma Teisingumo Teismo išaiškinimo, nors minėtos Sąjungos teisės nuostatos akivaizdžiai negali būti nei tiesiogiai, nei netiesiogiai taikomos šios bylos aplinkybėms, turi būti pripažinti nepriimtinais.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

49 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

Curtea de Apel Bacău **(Rumunija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinas.**

Parašai.